

ASTRAGAL O'SIMLIGINING KIMYOVIY TARKIBI VA DORIVORLIK XUSUSIYATI

G'oiyova Parizod Muxtor qizi

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti

*Qishloq xo'jalik ekinlari seleksiyasi, urug'chiligi va
dorivor o'simliklar yetishtirish kafedrasida o'qituvchisi*

Bo'stonova Surayyo Soliyevna

*Qishloq xo'jalik ekinlari seleksiyasi, urug'chiligi va
dorivor o'simliklar yetishtirish kafedrasida o'qituvchisi*

Toshmatova Azizaxon Oybek qizi

*Dorivor o'simliklar yetishtirish va qayta ishlash
yo'nalishi talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Astragal o'simligining geografik o'rni, kimyoviy tarkibi va bazi kasalliklarni davolashda qo'llanilishi bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Perpen sapaninlar, organik kislotalar, polisaxaridlar, efir moylari, alkalooidlar, vitaminlar, (A B9 C E), steroidlar, tuz, va mikroelementlar.

Astragalus o'sadigan hudud:

Astragalus jinsi juda katta 2 mingdan ortiq turi bor. Ular hamma joyda o'sadi, lekin osiyoda eng keng tarqalgan. Ko'p sonli turlar bu o'simlikni sevuvchilar uchun keng tanlov yaratadi, chunki astragalus takibidagi dorivor komponentlar bu o'tning turli turlaridan farqlanadi. Astragalusning ko'plab navlari Rossiya va boshqa MDH mamlakatlarida o'sadi, ammo ulardan eng mashhuri va foydalisi junki gulli astragalus va membranali astragalusdir.

Siz bu foydali o'tni o'rmonlarda dalalarda va o'tloqlarda topishingiz mumkin.

Astragalusning juda xilma hilligini xisobga olgan holda, bu haqida ko'proq ma'lumotga ega bo'lmsdan, uning noma'lum navidan foydalanishga shoshilmang. Agar siz astragalus o'ti qanday ko'rinishini bilmoqchi bo'sangiz, ushbu maqolada fotosuratlar orqali topasiz.

Shunday qilib, siz to'g'ri o'simlikni topganingizga amin bo'lishingiz mumkin. Xalq tabobatida zich tarvaqaylab ketgan astragaldan foydalanish o'simlikning kimyoviy tarkibiga boyligi bilan bog'liq:

Astragalusning tarkibida : bassorin va arabin;

2 Perpen sapaninlar;

3 Flavonoidlar kuersetin, kempfend, isorhamnetin (tabiiy kelib chiqishi polifenollari, saraton kasaligining oldini olishda samaradorligi ilmiy jihatdan isbotlangan).

4 Organik kislotalar (organizmdagi deyarli barcha metabolik jarayonlarda qatnashadi);

5 polisaxaridlar (isnon uchun xususan, metobalizm uchun qimmatli energiya manbai;

6 taninlar (pathogen mikroflorani va tokinlarni tanadan olib tashlashga yordam beradigan tabiiy antiseptic);

7 Efir moylari (antibacterial xususiyalarga ega);

8 alkaloidlar (tabiiy anolizil, yengil sedativ ta'sir);

9 vitaminlar (A B9 C E)

10 steroidlar (biologic faol moddalar)

11 Kumarinlar va fitostrellar (zich torvaqaylab ketgan astrogal tomonidan mustaqil ravishda sintez qilinadi, imunitetga foydali ta'sir ko'rsatadi, qonda xolesterin miqdorini pasaytiradi) ;

12 Tuz va mikroelementlar (fosfor (P), kalsiy(Ca), magniy(Mg), temir(Fe), morganes(Mn), natriy(Na), kremniy(Si), kamdan kam hollarda selen oltin(Ag), molibden(Mo), bariy(Ba) uchraydi.

Tabiatda Astragalusning 1500 ga yaqin turi mavjud, ammo xalq tabobatida faqat 2 ta o'simlik ishlatiladi. Zich torvaqaylab ketgan astragalus va junli gulli astragalus gullaridan foydalaniladi.

Astragalusning zich torvaqaylab ketgan dorivor xususiyatlari juda ko'p qirrali. Ushbu o'simlik xalq tabobatida quyidagi maqsadlarda qo'llaniladi;

- 1 yurak-qon tomir tizimini mustaxkamlash, qon tomirlarini tozalash;
- 2 Buyrak va ekskretator tizimining faollashishi (diuretic vazifasini bajaradi);
- 3 yuqori qon bosimini normallashtirish
- 4 haddan tashqari qo'zg'aluvchanlik va hissiy belanchak, uyqusizlikda qarshi kurash;
- 5 migrenni davolash;
- 6 tananing ohangini oshirish, kuchini tiklash va imunitetni yaxshilash;
- 7 bronxlar va o'pkada balg'amni suyultirish.

Astragalus zich orvaqaylab ketganida juda yuqori konsentratsiyali polisaharidlar mavjud.

Ammo bu har qanday turdagi diobet va ortiqcha vazn mavjudligi uchun an'anaviy tibbiyot retseptlari bo'yicha tayyorlangan foydalanish taqiqlangan degani emas. Aksincha, ular qon tarkibini normallashtiradi, glyukoza muqдорini pasaytiradi va metobalizmni faollashtiradi, bu vazn yo'qotmoqchi bo'lganlar uchun juda foydali.

Xitoy tibbiyoti juda ko'p noyob mayda o'simliklarga boy, ulardan biri mamlakatda ko'p asrlardan buyon qo'llanib kelinayotgan astragal o'simligidir. Bu o'simlikni asosan ildizi uchun yig'ib olishadi, chunki u ko'plab davolovchi xususiyatlarga ega.

Siz astragalni choy yoki sho'rvaga solib istemol qilishingiz mumkin. Bundan tashqari bu giyoxni kapsula, ekstraktva kukun ko'rinishida ham xarid qilsa bo'ladi. Astrogal immune tizimini mustahkamlaydi va hattoki tumouini yengillashtirishga yordam beradi. Astrogalning afzalliklarini ortiqcha baholash qiyin, u butun tanaga foydali ta'sir ko'rsatadi. Bu o'tning qaynatmalari va damlamasi qon aylanish muammolarina bartaraf etishda keng qo'llaniladi. Astrogalus qon tomirlarini kengaytiradi va qon bosimini normallashtiradi, shu bilan qon oqimining tezligini oshiradi. Bundan tashqari astragalus bachadondan qon ketishi jigar va buyraklar kasalliklari bilan mukammal kurasha oladigan o't bo'lib, uning asab tizimiga foydali ta'siri ma'lum.

Astragalusning yana bir ajoyib xususiyati qariyalarda kuchni tiklash va saqlash. Axir, vaqt o'tishi bilan har bir kishi keksalikning zararli ta'sirini xis qiladi. Aynan o'sha paytda astragalusga ehtiyoj topiladi, u yoshlikni tiklay olmaydi, lekin zaif keksa odamni faol keksa odamga aylantiradi. Bu o'simlikning samaradorligi ginsengnikidan

ham yuqori. Bu nafaqat kuch va energiya beradi, balki reproduktiv funktsiyani tiklaydi, gormonal jarayonlarni normallashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Parizod, G. (2023). Medicinal properties of the olive tree (*olea europaea*) and its use in folk medicine. *Journal of Innovation, Creativity and Art*, 2(3), 8-9.
2. Parizod, G. O., & Gulnozaxon, X. (2023). Sedana (*Nigella Sativa*) OSimligining Biz Bilmagan Dorivor Xususiyatlari Va Xalq Tabobatida Ishlatilishi. *Journal of Innovation, Creativity and Art*, 2(2), 36-38.
3. G'Oipova, P. M. (2021). MEDICINAL USE AND CULTIVATION TECHNIQUES OF NAMATAK. *Экономика и социум*, (12-1 (91)), 214-217.
4. Гоипова, П., & Ходжиматова, Г. (2022). ЛЕКАРСТВЕННЫЕ СВОЙСТВА И АГРОТЕХНИКА ВЫРАЩИВАНИЯ ЕЖЕВИКИ (ЧЕРНИКИ) КУСТАРНИКОВОГО РАСТЕНИЯ. *Экономика и социум*, (12-2 (103)), 289-292.
5. Гоипова, П. М. (2021). БИОЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЯСНОТКОВОЙ СЕМЬИ. *Экономика и социум*, (12-1 (91)), 930-933.
6. Гоипова, П. М., & Бустонова, С. С. (2021). ЛЕКАРСТВЕННЫЕ СВОЙСТВА И АГРОТЕХНИКА ЛИСТЬЕВ БОЛЬШОГО ПОДОРОЖНИКА. *Экономика и социум*, (12-1 (91)), 934-937.